

nogle Bestemmelser i den gældende Lov om dette Forhold udgaar. Dette er de væsentlige Ændringer i Forhold til det bestaaende, som her foreslaas gennemført. Jeg kan billige det, der her er foreslaaet, men jeg kunde have ønsket, at man var gaaet noget videre. I denne Henseende kan jeg ganske tiltræde de Bemærkninger, som det ærede Medlem fra Fuglebjerg (Martin Hansen) fremsatte.

Det er jo et gammelt Stridsspørgsmaal mellem Tingene, der søges løst ved de her foreslaaede nye Bestemmelser. Igennem mange Aar har der her i Folketinget været stillet Forslag om Ordningen af Fæste- og Lejehusmændenes Forhold. Men det lykkedes ikke i mange Aar at faa gennemført noget Lovforslag, fordi Godsejerne modsatte sig, at der skete Forbedringer paa dette Omraade. Gang paa Gang mødte Lovforslagene den heftigste Modstand hos Godsejernes Repræsentanter, der fandt dem altfor vidtgaende. Til at begynde med stillede Jorddrotterne sig paa det Standpunkt, at der egentlig ikke var nogen Anledning til at lovgive paa dette Omraade; de fandt, at alt var saare godt for Fæste- og Lejehusmændene. Først efter lang Tids Forløb, først efter at der var ført lange Debatter her i Salen og i det andet Ting, indvilgede Jorddrotterne i at lovgive om Fæste- og Lejehusmændene. Det lykkedes endelig i 1902 at faa vedtaget en Lov, der sikrede Fæste- og Lejehusmændene en bedre Stilling, end de hidtil havde haft. Men det lykkedes ikke at gennemføre alt det, man fra Folketingets Side havde ønsket, fordi Modstanden i Landstinget endnu var saa stærk, at det var umuligt at bryde den. Navnlig fik man ikke gennemført en Bestemmelse om, at Huse ikke maatte gives i Leje paa et mindre Aaremaal end 8 Aar. Der blev den Gang foreslaaet 12 Aar, men Fæstekommissionen har modereret Kravet og har foreslaaet 8 Aar; og dette Forslag har Landbrugsministeren nu gjort til sit. Det lykkedes heller ikke at faa gennemført Bestemmelser, der sikrede Fæsterne bedre med Hensyn til det Erstatningskrav, de kunde rejse for foretagne Forbedringer. Jeg vil haabe, at de Forslag, der nu er stillede desangaaende, maa vinde ikke blot dette Tings, men ogsaa det andet Tings Øre, saaledes at Lovforslaget kan blive gennemført.

I det Lovforslag, som Landbrugsministeren har fremsat for Tinget, savner jeg Bestemmelser om, hvad der skal ske med de Fæstere, der kun har Jorden i Fæste eller i Leje og selv har opført Bygningerne

paa denne Jord. Der er rundt omkring i Landet, navnlig paa Bornholm og Samsø, en Række Husfæstere, som selv ejer de paa Jorden opførte Bygninger; det er i Hundredtal af Husmænd, der er saaledes stillede. Og da de i næsten alle Tilfælde har fæstet Jorden paa et vist Aaremaal, bliver deres Stilling i ganske overordentlig høj Grad usikker, thi efterhaanden er Forholdet blevet det, at naar Fæstetiden er udløbet, har Jordejeren nægtet at forny Fæstet, og Fæsteren er da prisgivet Jordejerens Forgødtbefindende. Jordejeren kan, naar Fæstetiden er udløbet, unnlade at afkøbe Fæsteren de paa Jorden værende Bygninger og kan forlange dem fjernet. Resultatet er i flere Tilfælde blevet dette, at Fæsterne har maatte rive endog ret værdifulde Bygninger ned og derved har mistet betydelige Værdier, som det ikke paa nogen Maade har været dem mulig at søge Erstatning for. De er ganske prisgivne Jordejerens Forgødtbefindende. Jeg har allerede i Samlingen 1908—09 rejst dette Spørgsmaal om, hvorledes man kunde ordne det superficiære Fæste, og paa min Foranstaltning er Spørgsmaalet blevet henvist til Drøftelse i Fæstekommissionen. Denne har ogsaa udtalt sig meget bestemt om dette Forhold, ligesom Fæstekommissionen har udtalt sig om det almindelige Fæste og om Brugen af Fæstehuse og Lejehuse. Det forundrer mig derfor, at den højtærede Landbrugsminister slet ikke har rørt ved dette Spørgsmaal, men ganske har ladet det gaa i Glemmebogen, og det undrer mig saa meget mere, som Fæstekommissionen udtalte sig endogsaa særdeles bestemt imod, at de superficiære Fæsteforhold blev opretholdt. Kommissionen udtalte sig enstemmigt imod at opretholde et saadant Fæste, der ganske prisgav Fæsteren overfor Jordejeren. Et Flertal af Fæstekommissionen, hvortil endogsaa hørte en af Landets største Godsejere, udtalte sig paa den allerskarpeste Maade mod den Art Fæste og stillede et bestemt Forslag til en heldigere Ordning, og et Mindretal, der ganske kunde tiltræde de principielle Indvendinger mod Fæsteforholdet, har ogsaa stillet et Forslag, hvorefter Forholdene kunde ordnes paa en bedre Maade, end de er ordnede. Jeg skal saaledes henvise Landbrugsministeren til Flertallets Forslag, der findes paa S. 66 i Fæstekommissionens Betænkning i § 12 i Udkast A.

Jeg kan ikke se rettere, end at det maa være muligt paa en eller anden Maade at indføre Bestemmelser om dette Fæsteforhold ogsaa i det Lovforslag, der her fore-